

گفتوگۆ لـگۆ سمک مدـمـد - بـشی 4 - ئاماده کردنی: عه باس جه میل جـماو

سمک محمه د: جياوازی جگه لهوهی ململانی چینایه تییه، گهمه
حـته کانیسه.

ئاماده کردنی: عه باس جه میل جـماو
بهشی 4

سمک محمه د نووسهر و روناکبیر لهم بهشی زنجیره
چاوپـکهوتنه کهیدا دهبارهی چه مکی جياوازی و رخنه قسه دهکات و پـی
وايه، جياوازی پشت به عه قـگهرایی ده به ستـت و پـقبو کردن و نه مانی
فکری شمولی و کـنکریتی بوو، پـیه ههر گروپ و ئایدیایه کیش به پـ
عه قـئم چه مکه قبو بکات، ته مه نی کورت ده پـت.
ده قی گفتوگۆ که

پرسیار: یه کـله گرفته ههروه گهوره کانی مرـقایه تی که می گفتوگۆ
فیکریه، له سهر بنه ماکانی چه مکی رهخنه و جياوازی، زـر که س ئهم
تـگه یشتن و دونیابینییه یان نییه و به پـچهوانه وه وهك ما فـکی
سروشتی ده بینن، پـیه سهره تا ده پرسم چه مکی جياوازی چی ده گه یه نـت
له دیدی ئـوه، پـچی جياوازی هه پـ؟

سمک محمه د: چه مکی جياوازی له بنه مادا پـقه بو کردن و نه مانی
فکری شمولی و کـنکریتی سهریه دا و تیـریزه کرا، ههروه ها
شـوه یه کیش بوو له وـامدانه وهی چه مکی هه قیقه ت که ههر ئایدیا و
ئاین و فهلسه فه یهك ئه و بانگه شه یه ده کرد، به ومانایه جه نگـك بوو
له نـوان لـژیک و فهلسه فه ی کلاسیکی، دواتر به فراوانبوونی دیالیکتیک
که گومانی پـه موو چه مکه کان دروستکرد و هه قیقه تی کرده پاشکـ،
ئیدی ئه و فشارهی له سهر فهلسه فه ی ژیان هه بوو نه یهـشت، که به پـی
شوـن و کات سیستم و ده سهـات و ده قه ئاینیه کان کاریگهری هه بوو،
پـیه هه قیقه ت ته نها له تیـره فیزیایی و ماتماتیکییه کاندایه وه،
ده نا له ژیانی رـژانه دا ئه و ئایدیایانه قـپ بوونه وه، ئه وه بوو
سهره تا چه مکی جياوازی که ئه زموون کرا، له قبو نه کردنی
ئاینه کانه وه هاتبوو بوو له گهـیه کتر، ئه مه ئه زموونـکی تا بوو،

لهو ټوله جياوازی وهكو كښانتې ټولې هېچ نايديا يهك هه قيقه تي نه هښت. وهختك مارتن لاسر هات و بانگه شهې ناتوندوتيزې ناييني و يه كتر قبول كړدني پكشكش كرد، ئه مه بوو به سهره تايهك ټولې بانس له نوان كاسليك و پرستانتي رښاوا، به ام ده ټوله بزانيه كه جياوازی له نوانو فكردا هه ميشه ناماده بووه، دواتر له نوانو رښبيريډا بووه به ستايلك و له نوانو كايه ميديايي و رښنامه گهريشدا كاري پكرا، ټولې نمونه ململانې نوان لايه نه دژه كان كه نمونه ئه نارشيزم و ريفل مخوازه كانه، ټولې بايه خترين جياوازيه ئه گهر به ټولې قسه ماري دوگلاس ټولې كه له كټلې (پاكيزه يي و مه ترسي) باسي ئه و شتانه دهكات كه له جگه ځي ياندا هاوډر و ناټلكن، نهك ئه و شتانه كه به ټولې وای ئينسان له سروشتدا نارلكن.

ټوله ده توانين زربه ي جياوازيه كان بگه نين هه ټولې حال ته كښمه لايه تيه كان، ټولې نمونه جياوازی ئه گهر له نوانو گرووپه كښمه لايه تيه ياخيه كاني وهكو قهره ج و بوهيميه كان وه ربگرين و له و فزا كښمه لايه تيه نه ټولې، له نوانو كايه فكريډا هه موو به جياوازيه وه بڅين، هېچ به هايه كي نيه، چونكه به هاي جياوازی له ناستي قبول كړدني ژياني كښمه لايه تي و ره گز و نه ته وه و زمان و كولتوور و ناييندا دهرده كه وټ، بهرله وه ي جياوازی قبول كړدن له دونياي دهره وه ي رښه ټولې ټولې ټولې، گرووپه كښمه لايه تيه ياخيه كاني رښاوا و نامريكا، راسا و نرملكي تايه تيان هه بوو، ئستا چونكه له ناستي كښمه لايه تيډا جگه ځي يان كړدوه و به اده يهك جكه و ته بوون، ئيدي كاريگه ريه نه رښيه كه كه و ته گډه پاني ده وټ و سيستم هه، ټوله ئه وانيش وهكو چن قهره جه كان له سهرتاسه ري دونيا بهر راسا و ياساي ځي يان ده ژين، به هه مان ريتم له ناستي سيستمدا گوډيان كه ده كهن و ټولې وايان به سيستم و له قايدياني ئينسان نيه، رهنگه هه ر ئه مه ش ټولې وابتكات به چاوي نام ټوله بينرلن و قه بو نه كړلن. له راستيدا جياوازی له رښه ځي عه قه وه ماناي هه يه نهك نايديايي ناكامل، ټوله جياوازی پشت به عه قه گه رايي ده به ستلن.

به هه ر حال ئه مه چه مكه ټولې قه بو كړدن و نه ماناي فكري شمولي و كښنكريتي بوو، ټوله پشت به عه قه ده به ستلن، ټولې نمونه هه ر گرووپل و هه ر نايديا يهك به ټولې عه قه ئه مه چه مكه ي قبول كړد، ته مه ني كورت ده ټولې و هه ر كاتل كښه يه كي بچووك درووست بوو، ئه و جياوازيه هه ده وه شته وه.

ده ټوله بزانيه كه جياوازی نه سهره تا و نهك تايي نيه، تيري ئيگلتن نووسه ركي به ناوبانگي ماركسيه، پيوايه هه نديك شته هه يه

بـ ئه‌وی بگوازرـته‌وه، ده‌بـ قبوـ بکرـ و جیاواز بـت، ئه‌مه‌ش بـ سه‌لمانـدنـی ره‌سه‌نایه‌تییه، ره‌سه‌نایه‌تیش هـز به‌ده‌ست نا‌هـنـت ئه‌گه‌ر کـپیه‌کی تر له‌به‌رامبه‌ری نه‌بـ، بـیه جیاوازی رـگه‌یه‌کی دیکه‌ی لـکـپینه‌وه‌یه له‌ئاماده‌یی شتـکی تر که له‌گه‌خـیدا جیاوازه و پـشوازی له‌وردبینی بابه‌تی ده‌کات، به‌وما‌نایه‌ی به‌بـ وردبینی له‌شته‌کان، ره‌گوـیشه له‌عه‌قـی کارـکته‌ره جیاوازه‌کان دانا‌کو‌تـت، ئه‌مه‌ش بـ ئه‌وه‌یه تا‌کو بابه‌تـکی دیکه ئاسان بکات، ئه‌مه سه‌ره‌تای چوونه نـو دونه‌یه‌که که نا‌بـت هیچ شتـک و هیچ کولتوور و نووسین و ئایدیایه‌ک، به‌بیان‌ووی هه‌قیقه‌ته‌وه له‌لایه‌ن ئایدیایه‌کی تره‌وه په‌راوـز بخرـت، که‌واته جیاوازی ئه‌و واقیعه‌یه‌که ده‌یه‌هـو ئیعتیبار بـ ئه‌وانی تر بگه‌نـته‌وه، که‌من وای ده‌بینم جیاوازی گه‌مه‌ی حا‌ه‌ته‌کانه.

پرسیار: ئه‌ی چـن جیاوازی نه‌بووه که‌ره‌سته‌یه‌ک بـ پراکتیک کردنی له‌ژیانی واقعی، بـچی نا‌ونیشانی جیاوازی وه‌رگرت؟.

سمکـ محمه‌د: تائـستا هیچ چه‌مکـ نه‌بووه له‌سه‌ره‌تای به‌ره‌مه‌نـانه‌وه تا‌کو ئـستا، دوو‌چاری کـشه نه‌بووبـت، چونکه فه‌لسه‌فه و فکر بـخـیان کـشه‌ن، کـشه‌ی ئه‌م جیاوازیه‌ش وه‌کو هه‌رکام له‌چه‌مکه‌کانی تر له‌سایه‌ی بازا‌ی سیاسه‌ت و سه‌ره‌هـدانـی ره‌وتی توندـه‌وی تیرـریستی خراپ پراکتیکـ کراوه، بـیه پراکتیکـ کردنه‌که‌شی ریتمی جیاوازی وه‌رگرت، ئه‌و نووسه‌رانه‌ش که پشتگیری ئه‌و ره‌وته بوون به‌بـ ئارگومـنتی توندوتـ، له‌بری ئه‌وه‌ی به‌ئـرنـی خـیان به‌ره‌مه‌نـنه‌وه و ئه‌و‌تر له‌به‌رامبه‌ر یه‌کتر قه‌بوـ بکه‌ن، به‌پـچه‌وانه‌وه له‌ژـر عینوانی جیاوازی بیرو بـچوون و بیرکردنه‌وه‌ی جیاواز، گورزـکی کوشنده‌یان له‌و فره‌ه‌نگه‌دا که کاریگه‌رییه‌کی نه‌رنـی خوـقاند له‌نـو خه‌کی به‌گشتی، نموونه‌ی ئه‌و جیاوازیه‌ی که سیستمی دیموکراسی با‌نگه‌شه‌ی بـ ده‌کات و له‌مللانـی حیزبی و سیاسیدا کـی کردـته‌وه که ئه‌مه هه‌م وه‌مه و هه‌م گه‌مه‌ی سیاسیه، نموونه‌ش بـ به‌ها‌کردنی بـچوونی بیرمه‌ندانـی رابردووه، ئیدی هه‌رکەس له‌ئه‌نجامی بـکاری و ئاره‌زوویه‌کی هه‌رزه‌کارانه بـخوـندنه‌وه و به‌کاره‌نـانی ئینته‌رنـت و جیاوازی له‌بیرو بـچوونی ئاینگه‌رایـی و پشتگیری له‌یه‌کـک له‌به‌ره‌کانی جه‌نگی سیستم و تیرـر، به‌ناوی جیاوازیه‌وه رووبه‌ووی ئه‌و چه‌مکه فکریان‌ه‌ش بوونه‌وه و کردیان به‌بازاـکـ بـ ره‌واج پـدانـی بیرـ ته‌سک و ناـژیکـی.

به‌شـک له‌سه‌ره‌هـدانـی ئه‌م کاره‌ساته فره‌ه‌نگیه‌ی زـربه‌ی زـنه‌کانی سه‌ر گـی زه‌وی گرت‌ه‌وه، به‌تایبه‌تیش نا‌وچه‌ی رـژه‌هـات، ته‌نها بـ ئه‌وه‌بوو

که چیتەر لهر ځگه فکروهه مملان ځینایه تییه کان له ځه ته کڼل ځایا نه کړ، که چی به پچه وان هه مملان ځکانیان ځه انده وه سهره تاو له مملان ځی ئایینه کان و زمان و نه ته وه وه جار ځکی تر ځی به ره مه ځنايه وه، نه مه ش تا که ئامان ځک بوو ب ځلکردنی ئینسان به گشتی و ئینسانی رځه ځاتی به تایبه تی، سلا ځی ژیاک بیرمه ند ځکی چیکی نه م چهره یه، له کت ځبی (سهره تا وه تراژیدیا و ک ځای و ه ک ځمیدیا) باسی وه رگرتنی جیاوازی ده کات و پ ځیوايه له دواي سهره ځدانی چه مکی جیهانگه راییه وه، مه ترسیدارترین چه م، چه مکی ئازادی بیروب ځوون بوو که خراپ که ځکی ل ځوه رگیرا، نه وه بوو وه کو سهره تایه ک ههستی پ ځکرا که هه و ځک هه یه ب سوککردن و ب به ها کردنی و هاندانی ک ځلکه خو ځنه وار ب نووسین، ئیدی نه م هه و ځه له شو ځن ځکی دیکه شدا باز ځکی گه وره تریشی به ره مه ځنا، نه ویش به ره مه ځنانی خو ځنه واری شهیدای ب ځوانامه ی زانک ځکانی که رتی تایبه ت و نووسه ری کچ و کا ب ځگرمکردنی باز ځی میدیا تاها تنی میدیای ئلیکتر ځنی و گه شه کردنی تا کو نه م سهرده مه.

پرسیار: باشه ت له لایه ک پشتگیری له م چه مکه ده که یت و له لایه کی تر به گه مه ی ده زانی، ئایا نه مه با ځانسی فکری تیایه؟، نه گهر هه یه ب ځی ناتوانین جیاوازی بین، له کات ځکدا هه موو مملان ځکان له سهر سه لماندنی بوونه، سه لماندنی شوناسی ئایدیایی و نه ته وه یی و ئایینی و هتد، ئایا به راستی نه مه هه موو جیاوازییه کانه؟

سمک ځمه مه د: من به پ ځی ب ځوونه جیاوازه کان نه رگ ځم ځنتم ه ځناوه ته وه و به پ ځی ئایدیای فکری ځشم ک ځم ځنتم هه بووه، هه روه ها به پ ځوه ری ره خنه یی قسم کردوه که نه گهر جیاوازی نه ب، ره خنه ش قه بو ځنا کړ، ب ځیه ده ب وه کو ره خنه یه ک له نه پستراکت کردنی نه م چه مکه باسی ره خنه بکه م، یان باسی جیاوازی ځم بکه م وه کو ما ف ځکی فکری، چونکه من ته و او ک ځک نیم له ځه نه وانه ی له ژر عینوانی جیاوازی، هه موو جیاوازییه ریشه ییه کان له جیاوازی فکرو جیاوازی ئاین و ئایدیاییدا ک ځکرد ته وه که نه مه وه همه، نه و چه مکه به دهر له وه ی مانای جیاوازی هه یه و له بنه مادا به ځی قبو نه کردنه وه تی ځریزه کراوه، له لای من جیاوازی جگه له جیاوازی ځینایه تی شت ځکی تر نییه که ره خنه له بنه مای سیستمه وه ها تووه، نه گهر سیستم نه ب فکر ناتوان ځره خنه قه بو ځکات سا با هر کایه یه ک ب ځت، چونکه جیاوازی هه موو ئایینه کان و نه ته وه و کولتوور و زمانه کان، له ن ځو هه ناوی ځیدا هه ځگری جیاوازییه کی دیکه یه، نه ویش جیاوازی ځینایه تییه که له ځشگوزه رانیدا دهرده که و ځت، به تایبه تی له د ځی ناجیگیردا زیاتر

ههستی پـډه کړ، خو ته گـر به پـډه وانه وه ته ماشای بـه ته که بکه یـن، ده بینین ته نهـا ده بـته سه فسه ته بازی فکری و نمايشکردنی رـښیری، به مانایه کی تر ئه وه جیاوازی نییه ته گـر کات به وه فیـډ بده یـن، ئایا هـموو ئایدیا و ئایین و بیروا فلسه فییه کان پـویستن یان نا؟، ئه مه وه کو ئه وه وایه دوو کهس دوو قهـتره ئاو بخه نه نـو پـرداخـکه وه و هـر کهس له وانه باسی جیاوازی قهـتره ئاو که یـ خو بکات، ئهـم جـره جیاوازییه ئایدیا ییه، جیاوازییه که ته نهـا فـمی باسه که یه نهـک جه وهـر.

ئایا پـویست نییه پـرسین ئهـو هـموو ده قهـمان پـویسته له ئهـده ب و هـونهـر و هـتد؟، وـا مه که به یـیه، چونکه جیاوازییه که ته نهـا له فـمی و سیتایـه و کـبهـر که ش هـر ئهـو فـمی مه یه نهـک جه وهـر، به یـام ده بـ ئهـو بزانین که ئهـمانه چالاکی رـژانهـن و بوونـکی واقعیـان هـیه، به یـام ئهـو ی که واقعیـه تی پـنادر و له ئینسانی ده شاردنـته وه، یان جه نـگه که به لا ډا ده برـت، هـم ره خـنه یه له سیستم و هـم جه نـگی چینایه تی نـوان گروپـکی که می با ډهـستی جیهـانه، به سـر زـرینه یـخه کی گـی زهـوی، ئهـمه ناعه داله تی و جیاوازییه ریشه ییه که به رگری لـده کـرت، بـ نموونه بـزانه هـموو ئهـوانه ی که سـر به هیچ ئایدیا یهـک نیین و سـر به هیچ فلسه فیه کی سیاسی نیین، که چی ده زانن ناعه داله تی و نایه کسانـی هـیه، ده زانن کـشه یه کی گـوره هـیه بـ مانه وه و نه مانه وه لهـم ژیا نه درووستکراوه وه همیـه، ده زانن که به بارته قای زهـوی و ئاسمان، ژیا نی دهـو مهـند و سـرمایه داره کان جیاوازی هـیه له گـه هـزاره کان.

پرسیار: ئـمه جیاوازییه کی تر ده بینین له ئاستی جیهانی، ئه ویش له ره گـز و پـست و هـتد کور تکراره ته وه، ئه مه یان چـنه؟.

سمک محمه د: من له پـشتـر باسی ئهـو جیاوازیه وه همیـه خو قـنـراوهـم کرد که سیستمی سـرمایه داری درووستی کردووه و کردویه تی به واقع، به یـام سه یرکه ئهـوکا ته ی که ره شپـستـک له لایهـن پـلیسـکی راسیست و سپی پـسته وه له ئامریکا ده کوژـرت، بـزانه چـن غیره تی ئینسانی ده جوـت و له تهـواوی دونهـدا که یسه که ده بـته جیهانی و هـموو خهـک به بـ بیرکردنه وه ی جیاواز دـنه ده نـگ، ئایا ئـمه هـقمان نییه پـرسین ئهـوه بـ چی که یسی کورد به هـموو شـوازه کانیـه وه نه بـته جیهانی، بـ چی یه کده نـگی له سـر نه کراوه، که چی ده بینین به ناوی جیاوازییه وه ئهـم جیاوازییه چینایه تییه پـشتگو ده خـرت و بـبه تی لاهه کی پـشکـش ده کـرت به ناوی رـښیری گهـلانه وه، خو ئهـوه ش نهـنی نییه و ئاشکرایه بـ چی گروپـکی که می سیاسی که خـیان ناویان

لهځان ناوه سیاسي، بوونه به سرداري کومه گهکان و بهسر کې کومه گهوه به ناوې دیموکراسۍ و بازار هوه مومه دهکن، لهکاتکدا گروپکې کهمی یاسایی له نه ته وهکان و گرووپه ټایینهکان بوون بهرامبر و زمانحالې هه موو خه ک به بې تهوې هه بېژردراو بن، څه هم پرسپارانې زړ سادېن بهام قوایی فکري هه یه، وهختکېش بې هاناهوې ټارگه منننۍ ځان، به بې ټاگا ده بن به مارکسي و چې، بې تهوې شهرعیت به څه به خاوه نکردنې بابته کې رمانسيانې سیاسي بدن، هه مې بنه مای کښې سیالیزمه که ټینسان به بې ټاگایي داوای دهکات بې څه شگوزهرانی ژیان، بېه له که قهرکدا گوتاره که یان دهگه ن و وهکو رابه ټکې چینایه تی قسه دهکن، سهیره که تهوېه تهوېان بیرچته وه که ځان ټا هه گري دژایه تی تهو جیاوازییه رهسېنن، هه مې کښې بنه هتیه که یه که خزاوېته نهو جیاوازییه، ټینسان لره دا پارادکسي فکري بې ټاشکرا ده بېت و لهو تهکتیکه فکريانه ټدهگات ټامانجه که چیه و بېچې تهو په راوړز دهخرت و بېچې شتي تر به ناوې جیاوازییه په پښنیز دهکرت، لره وهیه عه قومه ندی و فکر و ټگېشتن له خودی چه مکه که دهرده که وېت، راسته بې ټایدیاکان و ټایینهکان و سیاسیهکان تهو جیاوازییه پوېسته، بهام به مهرجه ک هه مې پښتگو نهخرت و وهکو که قهرک به کارنه ه نرت.

چه مکی جیاوازی شرّ قهیه که له رّ گهی هه وه شانده وه گه راییه وه
 دهرده که وّ ت، سه بارهت به ئاماده بوونی شتّ کی تر که بریتییه له
 پارادّ کس و تاییه تمندی له نّ و خودی شته که، ئه گهر جیاوازی بّ زمان
 به کاربه نّ، ده بینین جیاوازی له بارهی پارادّ کسه وه ئه وه یه بّ
 نمونه پیتی A ده نووسرّ و ده خو نرّ ته وه، به ام له بهر ئه وه ی
 ژنه فتن، یان گه نهر نییه، سیفه ته پّ که نهره کانی کاریش کپ ده کات،
 به ام له ناو کّ نتّ کستدا نییه، هه به ته ئه مه سه بارهت به نووسین
 له باره ی دال و مه دلوله کانی، سه ره تای هاتنی بونیاد گه راکان تاکه
 ئامانجیان ئه وه بوو له جیاوازی فکری چینه یه تی بدهن و گوریشیان
 وه شانده، به ام دواتر له رّ گهی دیالیکتیکه وه جارّ کی تر ئه وه
 ره وییه وه و دهرکهوت ئه و جیاوازییه راسته قینه تره، بّ نمونه
 فرانکف رتییه کان لایه نگرانی ئه و ره وته فکرییه، وای له هات له نّ و
 کّ مه گهی رّ ژه هاتیشدا ئه م ره وته ره نگیدایه وه و دژایه تی فکری
 مارکسیه تیان ده کرد به بّ هیچ ئارگم مّ نتّ ک، سه ره تا دژایه تی چه مکی
 یه کگرتنیان کرد، یه کگرتن به هه موو مانا کانییه وه، دواتر له دان
 له حیزب و بزووتنه وه ی کرّ کاری و سه ندیکایی و رّ کخراوه یی و هتد، که
 ئه مانه به ره می دونه ی عه لمانیه ت بوون تاکه رّ گهی رزگاری بوو له
 خّ و عه قیده ی ئایینی و کولتووری زا و هتد، پاشان له دان بوو

له به ها ئینسانیه کان، به ئام ئه مه ته نها چاره كه سه ده یه ك بـی كرد، پاشان دـخه كه له رـگه ی خوـندنه وه بـ ده قه ره سه نه كان كاریگه ری ئه رـنی خـی دانا یه وه و شته كان ها تنه وه شوـنی خـیان.

پرسیار: دونیا یه کی دیکه ی جیاوازی هه یه كه له ئاستی غه ریزییه، نموونه ش ئه و حاـه ته یه كه به ناوی ئازادی به کارهـنـانی جهسته وه، دیارده یه ك هه یه و ئاسایی بووه به ناوی سیکسواـتی، ئایا ئه مه جیاوازییه؟.

سمكـ محه مه د: لایه نـکی دیکه ی درووستکردنی كه قهر بـ جیاوازی، ئه ویش مه سه له ی مـاـه، مـاـه به مانای لـدان له موقه ده س ئه وه ی كـمهـگه به گشتی بـوای پـی هه یه، مه به ستم ئه وه یه كه به ناوی جیاوازییه وه سـكسواـتی و هـمـسـكسواـتی وه كو ده رها ویشه یه کی كـمهـایه تی و ده روونی نو، كرا به ماف و ستایلـك له ئه نتـلـژیا، له كا تـكـدا ئه نتـلـژیا پرـتـكـكـكه ئینسان له گهـ خودی خـیدا تـماری ده كات و عه قـ ئاراسته ی ده كات، كه چی زیاتر له دیارده كه خـی شرعیه تی پـدرا، به وپـیه ی كه به ناوی ئازادی به جهسته ی خوده وه كرا به ستایلی ژیان و ئانارشیزی كولتووری، تا ئه و ئاسته ی كه هه م پارله مانی ئه وروپا و هه م كه نیسه كان دانیان پـدانا كه ئه مه له پشتیه وه هـزـکی سیاسی و ئابوری هه بوو، من خـم ئه مه م له نزیکه وه بینیه و کارم له سه ر کردوه له ئه وروپا، له راستیدا ئه مه جیاوازی نییه، بهـكو ویستـکی تاکیه له رووی سـكسیه وه كه ئینسان مافی ئه وه ی هه یه جهسته ی خـی به ئاره زووی خـی به کار بهـنـ، كه چی به ناوی جیاوازی یه وه بابه ته كه به یونیفـرسال كرا، كورتکردنه وه ی ئه م حاـه ته له رووداوـكه وه وه كو هه ر کارـکی دیکه ی ئاره زوومه ندانه تایبه تمه ندـتی پـنه درا، بهـكو كرا به ریسـکی كـمهـایه تی، به ئام ئه مه ش نه یه توانی سنووری نـوده وه تی ببـت و ته نها له رـژئاوا مایه وه، چونكه كولتوور حوكمی به سه ر گوتاره كه وه هه بوو، له كا تـكـدا به تـوانینی سلاقی ژیاك ئه و جیاوازییه ته نها له وـدا ده رده كه وـت و هه سته ی پـده كـت كه دایـکی هـمـسـكسواـی ره شپـست، ده رك به ئازاری ته نها هـمـسـكسواـی ره شپـست ده كات كه حاـه ته كه ئاسایی نییه و هی خـیه تی، نه ك سپی پـستـك، بـیه دـز به توندی ره خه له م جـره گهـاندنه وه یه ده گرـت و پـیـوایه یه كسانی ره وشـکی په رچه كرده، به وپـیه ی ئه مه ئیتیکی گـانـه وه ی چیرـکی ئازاری ره گهـزـكه بـ ره گهـزه كه ی خـی، نه ك ره گهـزه كه ی به رامبه ری، لـره وه تـده گهـین كه ئه و مـاـه ی به ناوی جیاوازی یه وه له هه موو كایه كاندا هه یه و بـته مـدل، نه ك هه ر وانیه بهـكو پـچه وانه كه ی راسته،

ئەمە کارەساتە گەورەكەى پشت وەھمى جياوازى يە، من دەمەو ئەوھش زىادبىكەم كە ئەگەر ھەر ئەو جەرە بەناوى ئازادى بەكارھەننانى جەستەوہ زىانى لە سىستم بدایە، نەك ھەر قەبو ئەدەكرا، بەكو خو ئەدە ئىرا و ياساى توندىيان ب دەردەكرد، ھەروەكو چ ئ لەك نەوہ لەم ئىرووى ھەموو ئايىنەكاندا تەماركراوہ، لەمدوايىەشدا لە ئەفغانىستان و پاكىستان و ھەندك شو ئى تر پە ئەوى ل كرا، كەواتە بانگەشەكە خ ئ سك نىيە و لەپشتىەوہ گوتار ك و پا ئ نەر كى سىياسى ئابورى ھەيە.

به بـچوونی هانا ئارـنت که لهژـر کاریگه‌ری هایدگه‌ر و والته‌ر بنیامین بوو، لای وایه فره‌یی و جیاوازی توانای مرـیی و پـویستیه‌کانی ژیانی گشت دابین ده‌کات، ئیدی هه‌ر له ئاشکراکردنی شوناسی ئایینی و ئایدیایه‌وه بگه‌ر، تا‌کو ده‌گاته شوناسی کرـکار له‌نـو فه‌زای ئازادیدا، ئەمه هه‌رچه‌ند له‌دونیای سه‌رمایه‌داریدا به‌سیستم جـگه‌و رـگه‌ی بـ کراوه‌ته‌وه، به‌بـام سنوورداریشه، چونکه ره‌نج و کار وه‌کو دوو تایه‌تمه‌ندی ژیانی ئەو جیاوازییه‌ن که داپـشراوه به‌که‌قه‌ری دیکه، هه‌روه‌ها چالاکی و کاری هاوبه‌شیش گرـدراون به ئیراده‌وه، ئیراده‌ش له‌دایکبوونه‌وه‌ی هـزـکی نادیاره له‌نـو دیاره‌کاندا، بـیه ئازادی لـه‌دا له‌جیاتى به‌کارهـنانانى کاـا بـت وه‌کو فریدریک ئەنگه‌لس ده‌ت، ده‌بـته ستایلـکی دیکه‌ی ده‌رکه‌وتن، چونکه ئەو هه‌قیقه‌ته‌ی که شـشـش بـزری کردووه، ژیانی تایه‌ته‌ی وه‌کو ئەله‌رناتیف پـشنیاز کردووه بـ شـشـشـک که له‌جیاتى گروپه‌کان، تا‌که‌کان بـ خـیانی ده‌سته‌به‌ر ده‌که‌ن، هه‌بـته ئەم چالاکی و ئازادییه، وه‌کو ره‌خنه و جیاوازی ته‌ماشاکراوه له‌دونیای پـست سه‌رمایه‌داری هاوچه‌رخ، بـیه هه‌میشه تیشکی خراوه‌ته سه‌ر، ئەمه دیاریکردنـکی دیکه‌ی شوناسی تا‌کـتییه .

پرسیار: قبو ڪردنی جیوازی چونکہ بهرئہ نجامی ھ ڇیاری یه، کہواته ئ ٺمہ لہن ٺو مہ عریفہدا ئو فہزایہ مان ھہ یه کہ ر ڇنبیر و کہسہ شارہزاکان لہ ھموو کایہکاندا فکری یه کتر قبو ٺمہن، ئی ب ٺچی ئو گفتوگ ٺیہ نا بینر ٺت بہ تاییہ تی لہ کایہی ئدہ ٺدا؟.

سمک ۛ محەمەد: خا ۛی سەرەتایی دانپ ۛدانان بە ئەوێتر مانای جیوازی
یە، ئەمە ئەگەر قبو ۛکردنی جیاوازییەکی شت ۛکی ئاسایی ب ۛت یان
قورستر لە ت ۛگە یشتن کە هەند ۛکجار کولتوورەکان لە یەکتەریش
ت ۛنە گە یشتوون و یەکتەریشان قبو ۛکردووە، وەکو ئەوێ لە هیندستان
هە یە و لە ر ۛژئاوا رەنگیداووە تەو بە ناوی ک ۛمە ۛگە ی فرە کولتووری،
بە ۛام ئەمە بە ش ۛکە لە یە یوە ندیی ج ۛراو ج ۛری ک ۛمە ۛا یە تی و فرە رەنگی،

بـځـه گرینگ ئه وه نـيـه بـځـه وهی بیسه لمـځـنـین جـیا وازـین له گـه ځـه کـتر،
 بـځـځـین جـیا وازـین یان کـځـمـځـنـتمان هـه بـځـه له سـر هـه مـو و شـتـځـک، بـه ځـکو
 گرینگ ئه وه یه ماهیه تی جـیا وازی بـزانـین و گرینگـی بـه و رـځـگـه یه بـدهـین
 و هـمـیـشه له پـهـر و هـر دـه و عـه ځـی نه وه کـانـدا رـه نـگـبـدا تـه وه، مـن تـه نـانـه ت
 ئه و جـیا وازیـانـه ش که بـه ناوی زما نه وه باس ده کـځـت بـه فـهـیک و سـاخـته
 ده زانم.

با له باره‌ی زمانه‌وه و ٬امی پرسیاره که بده‌مه‌وه، پرسیاره که ئه‌وه‌یه
 ب٬چی زمانی فه‌رانسی و ئینگلیزی و عه‌ره‌بی زمانی زیندوون و زمانی
 ئ٬ردو زیاتر له ملیار ٬ک و نیو خه ٬ک قسه‌ی پ٬ده‌که‌ن جیاواز ٬کی
 زیندوو نیین؟، ئهم که یسه هیچ جیاوازیه‌کی نییه له‌گه ٬ که یسی
 چینایه‌تی که سه‌رتاسه‌ری جیهان به‌ناچار قه‌بو ٬یان کردووه و له‌گه ٬
 فه‌زا خو ٬قاوه‌که‌ی ده‌ژین و چاره‌نووسی ئینسان له‌ده‌ست گروپ ٬ک
 ئینسانه، وه‌خت ٬ک باسی ئهم جیاوازیه ره‌سه‌نه ده‌که‌ین، ت٬مه‌تی شمولی
 و ک٬ن و دژه ئینسانیمان پ٬ده‌به‌خشن، هه ٬به‌ت ئه‌مه ب٬ دا پ٬شینى
 راستیه‌کانه و نه‌ک ده‌رخستنی جیاوازی.

من لـره وه باس لهو فهزا خاـييه ده كه م كه له نـو مه حفه لي رـ شنبيري رـ ژهـ با تي هه يه، له كا تـ كدا ئـ مه ئم چه مكه مان وه كو هه ر چه مكـ كي تري فله سه فهو فكر له دوني اي رـ ژئاوا وه رگرتووه، بـ يه نه پهروه رده كراوين بهو ئاراسته بير كرده وه يه، نه ك دهشتوانين هه رزي بكه ين بهو ته مه نه وه كه كـ مهـ گه پيرـ تي پـ وه دياره، له راستيدا چه مكـ ك هه رس ده كـ و قبوـ ده كـ ت و پراكتي ك ده كـ ت، ئه گه به سيستم ئينساني بـ ئاماده كرابـ ت و پهروه رده كرابـ ت، رـ ژهـ با تي ئه و رـ شنبيرييه نوـ يه شي كه په داي كردووه، ته نها وه كو فـ رم كاري پـ ده كات و له جه وه ردا كه س خاوه ني ئه و پر نسيپه ئه خلاقيه نيه كه له هه موو كايه كاندا فهرز كراوه و كاري پـ بـ كر، مه به ستم ئه وه يه ببـ ته مـ ا و له ژياني رـ ژانه دا هه ستي پـ بـ كه ين، له كا تـ كدا كـ مهـ گه ي رـ ژهـ با تي كه فره ييه له ئايين و ئايديا و زمان و شـ وه زار و بن زمان، كه چي ئه و فره ييه نابيين كه له رـ ژئاوا به ناوي فره كولتووري هه يه، ئم جياوازييه نابيين، ته نانه ت له گه يان دنيشدا، بـ نموونه كوردي (كرمانجي سه روو خواروو) به هـ ي ئه وه ي له يه كتر تـ ناگه ن، به ناچاري به عه ره بي قسه ده كه ن، هچكاميان بـ ئه ويتر ته نازول ناكه ن شـ وه زاره كه تـ كه بـ كه ن، ئه مه له دوني اي عه ره بيشدا هه يه له و وـ ا تانه ي به شي ئه فريقين و ئه وان ه شي ئا سايين.

ديسان ئه گهر كـښـى شـى زـمان وـهـر بـگـرـىن كـه بـرـىـتـىـه لـه دـال و مـهـدـلـول ، هـه مـو و ئـه و شـتـانـه م دـهـو ځـه كـه زـمان مـا نا بـهـر هـه مـدـه ځـى نـځـى ، هـر زـمان ځـى كـى شـى

که‌مترین مانای لـ به‌ره‌مهات، واته زمانـ کی هه‌زاره، له‌مباره‌یه‌وه جاک لاکان و فـردیناند دی سـسـر وهرده‌گرم که له‌باره‌ی زمانه‌وه تیـریان هه‌یه، ئەوان پـانوایه زمان ده‌نگه، ئەگەر ده‌نگیش بنووسـرتـه‌وه و زمان شـتـکه وه‌کو گه‌نجینه، سـسـر ده‌یگه نـتـه‌وه بـ کتـبی (ته‌ورات) به‌و مانایه‌ی که چیرـکی سه‌ره‌تایی زمان له‌داستانی ئاده‌م و حه‌واوه هاتوو که قسه‌یان کردوو و ناویان له‌شته‌کان ناوه، که‌واته ئەو جیا‌وازییه له‌زماندا هه‌یه ئەوه بنه‌ماکه‌یه‌تی، جاک لاکانیش بـ ئیدراک، له‌هه‌ردوو حاـته‌که‌دا رـژه‌اتی که‌کیان له‌م باسه تیـریان هه‌رنه‌گرتوو.

به‌هه‌رحا ئەو رووبه‌ره‌ی که بـ ته‌جـگه‌یه‌ک بـ خـنمایشکردن و به‌لارـدا بردنی گوتاری مه‌عریفی، له‌بری ئەوه‌ی رـشـنبیره‌کان له‌په‌راوـزی چه‌مکه‌که و به‌پـی لـژیکی چه‌مکه‌که مانای جیا‌وازیه‌کان به‌یان بکه‌ن، هه‌روه‌ها له‌رـگه‌ی بـچونه‌وه خـیان له‌و ته‌رزه‌ میدیا‌کاره جیا‌بکه‌نه‌وه که بوونه به‌کاره‌کته‌ری هه‌چـونه سیاسیه نامه‌عریفیه‌کان، به‌بـ ئەزموون و به‌بـ شاره‌زایی له‌سیاسه‌ت، زـرجاریش به‌هـی ئەو نه‌شاره‌زاییه‌وه به‌کاری سیخوـیه‌وه تـوه‌گلاون، به‌پـچه‌وانه‌شه‌وه رـشـنبیر بوون به‌تیـریستینه رـژنامه‌وانیه‌کان و ئەوانه‌ش که ئەده‌بین، به‌گشتی و به‌بـ ئاگا دوور له‌ تـگه‌یشتن له‌چه‌مکی جیا‌وازی له‌کـنتـکـستدا، به‌ناوی جیا‌وازییه‌وه کـمه‌ک به‌سیاسه‌تـک ده‌که‌ن دژی سیاسه‌تـکی تر، ئەم حاـته‌ تائه‌و جـگه‌یه‌ په‌لی هاویشتوو که بـ ته‌ چه‌ند جـرـک له‌بازا بـ چه‌مکه‌که، جارـک گه‌رمکردنی بازای سیاسی و یه‌کلایی کردنه‌وه‌ی هـزه‌ سیاسیه کـبه‌رکـکه‌ره‌کان، جارـکی دیکه بـ ته‌ بازایـک که سیاسه‌تـک دژ به‌ سیاسه‌تـکی دیکه، بـ نمونه‌ هه‌م به‌شی زـری رـژنامه‌کان موـکی سیاسیه‌کان، هه‌م ئەو که‌ره‌سته رـژنامه‌وانیه‌ی که له‌بازا ده‌فرـشـرت، دیسان موـکی کـمپانیاکانی کاره‌کته‌ره سیاسیه‌کان و که‌کی لـوه‌رده‌گرن.

به‌پـی تـبـینی و تـگه‌یشتنی نووسه‌ری به‌ناوبانگی عه‌ره‌بی (زکی العلیو) هه‌ست به‌وه ده‌که‌ین که جیا‌وازی جگه‌ له‌وه‌ی له‌نـو کاره‌کانی دیکه وه‌کو نووسینی کتـب به‌میتـد، له‌هیچ شوـنـکی تر جـگه‌ی نا بـته‌وه، به‌پـچه‌وانه‌وه ده‌رکه‌وتنه‌کانی تر له‌رـگه‌ی میدیا‌وه و به‌تایبه‌تی شاشه‌ی ته‌له‌فزیـن، ئەوه‌یه که هه‌م هاندانه و هه‌م هاندهرن بـ به‌شداریکردنی کاریگه‌ریانه‌ی خـه‌ک و جیا‌وازی سیاسی و کـمه‌ایه‌تی، هه‌م پشکداری کردنه له‌دیاریکردنی بـیاری چاره‌نووسی خـی به‌شی هه‌بـت و نه‌ترسـت، هه‌بـته‌ ئەم هـشایریه ته‌نها به‌هاندان نا بـت، به‌کو به‌ئارگومـنت هـنانه‌وه ده‌بـت که ره‌خنه‌ بـته‌ نه‌ریت، چونکه هه‌تا قبوـکردنی جیا‌وازی به‌جه‌وه‌ری خـی کاریگه‌ری له‌سه‌ر گشت

نه بـت، ره خنه نا بـته نه ریتی کـمه ایه تی، بـیه کـشه ئا زه کانی
سیاسی و کـمه ایه تی بریتییه لهو جیاوازییه وههمیهی که میدیا
درووستی کردووه.

پرسیار: باشه باسی گرـیه یه کی دیکه جیاوازیت کرد که راگه یاندنه،
ماوهی رابردوو به ناوی جیاوازییه وه میدیا وه کو رووبهـك بـ
جـگه کردنه وهی جیاوازییه همه لایه نه کان به کارهات، به ره مه که شیمان
بینی که له ئاستی تـگه یشتنی خهـك و ته نانهت سیاسیه کانیش نییه،
ئایا به ههق وایه ئه م رووبهـه جـگه ی جیاوازه کانی کردـته وه؟.

سمکـ محمه د: له راستیدا ئه م رووبه ره ی که بـته جـگه یهـك بـ
خـنمایشکردن و به لارـدا بردنی گوتاری مه عریفی، له بری ئه وهی
رـشنبیره کان له په راوـزی چه مکه که و به پـی لـژیکی چه مکه که مانای
جیاوازییه کان به یان بکه ن، ههروه ها له رـگه ی بـچونه وه خـیان لهو
ته رزه میدیا کاره جیا بکه نه وه که بوونه به کاره کتهری ههـچونه
سیاسیه کان، به بـ ئه زموون و به بـ شاره زایی سیاست، زـرجاریش به هـی
ئه و نه شاره زایییه وه به کاری سیخوـیه وه تـوه گلاون، به پـچه وانه وه
رـشنبیر بوون به تیـریستینه رـژنامه وانیه کان و ئه وانـهش که
ئه ده بین، به گشتی و به بـ ئاگا دوور له تـگه یشتن له چه مکی جیاوازی
له کـنتـکستدا، کـمه به سیاستـك ده که ن دژی سیاسه تـکی تر، ئه م
حـته ته تائه و جـگه یه په لی هاویشته وه که بـته چه ند جـرـك له بازار
بـ چه مکه که، جارـك گه رمکردنی بازارـی سیاسی و یه کلایی کردنه وهی
هـزه سیاسیه کـبه رکـکه ره کان، جارـکی دیکه بـته بازارـك که
سیاسه تـك دژ به سیاسه تـکی دیکه، بـ نمونه هم به شی زـری
رـژنامه کان موـکی سیاسیه کانن، هم ئه و که رهسته رـژنامه وانیهی که
له بازار ده فرـشـت، دیسان موـکی کـمپانیا کانی کاره کتهره
سیاسیه کانن و کهـکی لـوه رده گرن.

جیاوازییهـك له میدیادا بووه ته باو، خراپ به کارهـنـانی ئه و
رووبه ره یه بـ جه نگ ته رخا ن کراوه، ئه م رووبه ره به شـکی جه نگ دیاره
که له گوتاره کاندـا باشتـر ده بینـرـت، ئه ویش له هـهوا و
چاوپـکه و تنه کاندـا ده رده که وـت، به شه که ی دیکه نادیاره، چونکه
ته وای جه نگه که کـکراوه ته وه له سیاسه تـکی ناتـه ندورست که
له کـنتـکستدا ده رنا که وـ، یان هـزـکی تارماییه له دژی هـزـکی تر،
له حـاـکدا ئه و جه نگه که ده بوو رـژنامه نووس بیکردایه و رـشنبیری
جدی هاویشتی بکردایه، نهـك هه ر په راوـز خراوه و له بیر خهـك
براوه ته وه، بگره قه ناعه تـکی ته و اویشی دروستکرد که جه نگه گروپه
کـمه ایه تیه کان و جه نگه مه عریفی و جه نگه نـوان کـنخواز و نوـخوزا

و جه نگی بازاء و جه نگی چینه کان، بچووک بکر ته وه له جه نگی
سیاسه تکی لکاکای و بچوکتیش جه نگی دهروونی حیزبه سیاسیه کان که
هه موویان له ژر عینوانی جیاوازیدا پناسه کراون.

ئهم جره هاندانه ب میدیاکار و کردنیان به ئهستیره وه همی شاشه،
له رگه ی خو قانندی رووداوی هه مه چه شنی ناهه قیقییه وه، چه ند
ئامانجکی هه بوو، یه کک له وانه نه هشتنی بوا به خبوون و بوا به
ژیانی ئاسایی بوو، ههروه ها سنووردارکردنی چژی ژیان بوو له
بابه ته فره ییه کان، ههروه ها له بیربردنه وهی ههستی ماکای بوو
له ئینساندا، هه بهت ئه مانه هه موو ئامانجی خیان پکا.